

BIUDŽETINĖ ĮSTAIGA ŠIAULIŲ „AUŠROS“ MUZIEJUS

1	9	0	7	5	7	0	3	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---

(įstaigos kodas)

PATVIRTINTA

Šiaulių „Aušros“ muziejaus

Direktoriaus 2024 m. kovo d.

veiklos įsakymu Nr. V1-

ELEKTRIKO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 14

I. BENDROJI DALIS

1. Savarankiškai elektriku gali dirbti asmuo, turintis atitinkamą išsilavinimą, mokantis saugiai dirbti, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių konstrukcija ir eksploataavimo ypatumais, turintis atitinkamą elektrotechninę kvalifikaciją, pasitikrinęs sveikatą, išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos bei gaisrinės saugos instruktavimus.
2. Elektrotechninis personalas yra asmenys turintys atitinkamą elektrotechninę išsilavinimą, nustatyta tvarka atestuoti ir turintys pažymėjimus, suteikiančius teisę eksploatuoti veikiančius atitinkamų įtampų elektros įrenginius (iki 1 000 V ir daugiau kaip 1 000 V).
3. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso nuostatomis.
4. Pranešimo apie nelaimingą atsitikimą tvarka:
 - 4.1. pačiam nukentėjus nelaimingo atsitikimo metu, jei leidžia jėgos, nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos tarnybai bei darbuotojų atstovui;
 - 4.2. pamačius ar sužinojus, kad įvyko nelaimingas atsitikimas, suteikti nukentėjusiajam pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą telefonu 112. Pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui;
 - 4.3. kol nelaimingas atsitikimas bus pradėtas tirti, darbo vieta ir įrenginių būklė turi likti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jeigu dėl to kyla pavojus aplinkui esančių darbuotojų gyvybei arba sveikatai, galima daryti tik būtinus pakeitimus, apie tai surašant aktą;
 - 4.4. įvykus nelaimingam atsitikimui pakeliui į darbą arba iš darbo, kreiptis į gydymo įstaigą ir nedelsiant pranešti darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui.
5. Pranešimo apie darbo metu pastebėtus trūkumus tvarka:
 - 5.1. savavališkai nešalinti darbo priemonių, įrenginių ir pastatų gedimų, taip pat juose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų gedimų;
 - 5.2. nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, apie darbo ir darbų saugos priemonių gedimus, apie padėtį darbo vietose, darbo patalpose, kurie kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.
6. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti - darbus, kuriuos saugiai atlikti neapmokytas; jeigu įrankiai, įrenginiai yra techniškai netvarkingi; jeigu darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ir gyvybei; jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina darbuotojo apsaugos nuo rizikos veiksnių, o asmeninės apsaugos priemonės neišduotos; jei asmeninės apsaugos priemonės techniškai netvarkingos, nepatikrintos, neišbandytos.
7. Asmens higienos reikalavimai - dirbti apsirengus tvarkingais, švariais darbo drabužiais, avalyne; rankas plauti tam skirtomis priemonėmis; darbo patalpoje nelaikyti maisto ir nevalgyti.
8. Darbuotojui už šios instrukcijos reikalavimų nevykdymą taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, administracinė, materialinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

9. Profesinės rizikos veiksniai elektriko darbo vietoje:

9.1. elektros srovės pavojus; dirbant įrenginiuose su įtampa būtina naudoti asmenines ir kolektyvines apsaugos priemonės. Apsauginės priemonės turi atitikti joms keliamus reikalavimus, turi būti išbandytos ir ant jų turi būti užrašyta kito bandymo data;

9.2. kritimas iš aukščio; atliekant darbus aukštyje privaloma naudoti saugos diržus;

9.3. netvarkingi darbo įrankiai, asmeninės ar kolektyvinės apsaugos priemonės; su netvarkingais darbo įrankiais ir netvarkingomis kolektyvinėmis ir asmeninėmis apsaugos priemonėmis dirbti draudžiama;

9.4. nepakankamas darbo vietos apšvietimas; naudoti kilnojamus šviestuvus, prožektorius;

9.5. netvarkinga darbo vieta, tai slidžios, nelygios grindys, užkrauti praėjimai ir t. t.; pradėti dirbti prieš tai sutvarkius ir paruošus darbo vietą, kad saugiai būtų galima atlikti pavestą darbą;

9.6. triukšmas darbo vietoje; apsaugai nuo triukšmo, kurio lygis neturi viršyti 85 dB (A), būtina naudoti antifonus arba trumpinti darbo laiko triukšme trukmę.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBŲ PRADŽIĄ

10. Elektrikas prieš pradėdamas dirbti privalo:

10.1. apsirengti darbo drabužiais, apsiauti darbo avalynę ir pasitikrinti darbo įrankius, jų tvarkingumą ir kokybę;

10.2. pasitikrinti asmenines ir kolektyvines apsaugos priemones, kito bandymo datą;

11. Pirma kategorija. Darbai, vykdomi ant įtampą turinčių dalių arba arti jų. Prie pirmos kategorijos darbų priskiriami tokie darbai, kai dirbant rankomis, įrankiais arba darbo priemonėmis liečiamos įtampą turinčios dalys arba priartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau nei nurodyta Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius prieduose.

12. Prieš vykdant darbus ant įtampą turinčių dalių turi būti įvykdytos šios techninės priemonės:

12.1. jei galima, išjungiamo įtampa iš visų gretimų elektros įrenginių arba jų dalių. Nesant galimybės, šios dalys uždengiamos apsauginiais aptvarais;

12.2. darbo vietoje paliekamos neišjungtos tik tos įtampą turinčios dalys, ant kurių bus dirbama. Darbo vieta aptveriami ir paženklinama. Šios dalys darbuotojo atžvilgiu turi būti išdėstytos tik priešais darbuotoją arba, išimtiniais atvejais, iš priekio ir iš vieno šono;

12.3. visų gretimų elektros įrenginių elektros srovei laidūs korpusai turi būti atitverti izoliaciniais skydais arba širmomis;

12.4. darbuotojas turi būti izoliuotas nuo žemės ir nesiliesti prie įžemintų konstrukcijų;

12.5. dirbant naudojami tik nustatyta tvarka išbandyti darbams skirti įrankiai su izoliuotomis rankenomis;

12.6. atliekant matavimus naudojamos matavimo lazdos, matavimo replės ir tam skirti prietaisai;

12.7. naudojamų darbo priemonių ir įrankių darbinės dalies matmenys negali būti didesni už atstumą tarp skirtingų fazių srovinių dalių.

13. Darbo metu turi būti užtikrinta, kad darbuotojai neprisiliestų prie greta esančių įtampą turinčių dalių.

14. Antra kategorija. Darbai, vykdomi išjungus įtampą. Prie antros kategorijos darbų priskiriami tokie darbai, kurių metu kūno dalimis, įrankiais ar darbo priemonėmis nepriartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau nei Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius prieduose nurodytais atstumais.

15. Prieš pradėdamas vykdyti darbus išjungus įtampą, turi būti įvykdytos žemiau nurodytos techninės priemonės šiuo nuoseklumu:

15.1. įtampos šaltinio išjungimas;

15.2. įrenginio išjungimas;

15.3. imtis priemonių savaiminiam arba klaidingam komutacinių aparatų įsijungimui išvengti;

15.4. plakatų, draudžiančių įjungti įtampą, iškabinimas;

- 15.5. įtampos nebuvimo patikrinimas;
- 15.6. įžeminimas;
- 15.7. darbo vietos paruošimas.
16. Draudžiantis įjungti įtampą plakatas „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“ kabinamas ant elektros aparatų, kuriais įtampa išjungta ar atjungta, pavarų rankenų arba elektros aparatų valdymo elementų.
17. Įtampa patikrinama specialiai tam skirtais išbandytais ir patikrintais įtampos indikatoriais.
18. Išbandytas indikatorius yra toks indikatorius, kuris išbandytas specialiose, turinčiose teisę atlikti apsauginių prietaisų bandymus laboratorijose ir nepasibaigęs šios laboratorijos nustatytas naudojimosi juo galiojimo terminas.
19. Patikrintas indikatorius yra toks, kurio veikimas patikrintas prieš tikrinant juo įtampą išjungtame įrenginyje.
20. Naudojantis įtampos indikatoriumi būtina vykdyti jo gamintojo instrukcijoje nurodytas saugos priemones.
21. Kitomis priemonėmis ir būdais tikrinti įtampą išjungtuose elektros įrenginiuose galima vadovaujantis įrenginio gamyklos gamintojos nurodymais.
22. Išjungto įrenginio įžeminimu suprantamas išjungtų fazių srovinių dalių sujungimas tarpusavyje ir su „žeme“.
23. Išjungtos elektros įrenginio srovinės dalys įžeminamos patikrintais įžemikliais arba specialiai tam skirtais stacionariai įrengtais įtaisais.
24. Kilnojamieji įžemikliai turi atitikti Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius reikalavimus.
25. Patikrintas įžemiklis yra toks, kuriam keliama reikalavimai prieš jo panaudojimą vizualiai buvo patikrinti ir šiuo patikrinimu nustatyta, kad jis atitinka reikalavimus.
26. Įžeminama šia tvarka: pirmiau kilnojamojo įžemiklio antgalis prijungiamas prie „žemės“, o po to kitas jo galas (galai), prieš tai patikrinus įtampos nebuvimą, prijungiamas prie įžeminamo įrenginio srovinių dalių. Jeigu oro linijose ar atvirose skirstyklose įžeminama stacionariais įžeminimo peiliais, tai tikrinti įtampos nebuvimo nebūtina.
27. Prijungimu prie „žemės“ suprantamas kilnojamojo įžemiklio vieno galo prijungimas prie elektros įrenginių įžeminimui skirtų vietų.
28. Plakatas „ĮŽEMINTA“ kabinamas elektros įrenginiuose ant komutacinių aparatų rankenų arba jų valdymo elementų, kuriuos per klaidą įjungus gali būti įjungta įtampa į įžemintą schemas ruožą.
29. Kitomis priemonėmis ir būdais įžeminti išjungtus elektros įrenginius draudžiama.
30. Darbo vietos paruošimu suprantamas toks darbo aplinkos, kurioje dirbs darbuotojai ir nebus leista patekti su atliekamu darbu nesusijusiems pašaliniais asmenims, paruošimas, kad priartėjimo atstumai iki įtampą turinčių dalių nebūtų mažesni negu nurodyta Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius prieduose, o pašaliniai asmenys būtų įspėti, kad darbo aplinkoje egzistuoja elektros įtampos pavojingas veiksnys.
31. Darbo vietai paruošti taikomos šios priemonės:
 - 31.1. darbo vietų aptvėrimas;
 - 31.2. darbo vietos ribų ir kitų pavojingų zonų paženklinimas apsaugos nuo elektros išpėjamaisiais ženklais arba plakatais „STOK! ĮTAMPA“;
 - 31.3. atstumų tarp darbuotojų ir įtampą turinčių dalių, kurie nurodyti Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius prieduose, užtikrinimas;
 - 31.4. dirbant iki 1 000 V įrenginiuose, kai neįmanoma uždėti kilnojamųjų įžemiklių, būtina iš visų darbo vietos pusių, iš kur gali būti paduota įtampa, uždėti intarpus arba širmas;
 - 31.5. darbo vietos paženklinimas leidžiamaisiais plakatais.
32. Be šių priemonių, darbo vietos riboms ir pavojingoms zonoms pažymėti gali būti naudojamos ir kitos darbų saugos norminiuose aktuose nustatytos priemonės. Šiuo atveju jos nepakeičia šiose Taisyklėse nustatytų ženklų ir plakatų. Kitos vizualinės informacijos priemonės taikomos tik kaip papildančios pagrindines.

33. Trečia kategorija. Darbai, vykdomi elektros įrenginių apsauginėse zonose neišjungus įtampos toli nuo įtampą turinčių dalių.
34. Prie trečios kategorijos darbų priskiriami tokie darbai, kurių metu kūno dalimis, įrankiais ar darbo priemonėmis nepriartėjama prie įtampą turinčių dalių arčiau nei Saugos taisyklių eksploatuojant elektros įrenginius prieduose nurodytais atstumais, vykdant šios kategorijos darbus nereikalingas įtampos išjungimas ir darbuotojai nedirba ant įrenginių srovinių dalių.
35. Darbams vykdyti gali būti reikalinga panaudoti šias technines priemones:
- 35.1. izoliuojančius skydus;
- 35.2. izoliuojančias širmas.
36. Atlikus darbus, darbo vieta sutvarkoma šiuo nuoseklumu:
- 36.1. išvedami žmonės (brigada);
- 36.2. išjungiami kilnojamojo įžemiklio galai nuo elektros įrenginio srovinių dalių;
- 36.3. nukabinamas plakatas „IŽEMINTA“;
- 36.4. išjungiamas kilnojamojo įžemiklio galas nuo „žemės“;
- 36.5. nuimami laikini aptvarai ir apsauginiai gaubtai;
- 36.6. nuimami darbo vietos ir pavojingų zonų ribų aptvėrimai;
- 36.7. plakatai „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“ įtampos išjungimo ir atjungimo vietose paliekami tol, kol nustatyta tvarka nebus įformintas visiškasis darbų užbaigimas nurodytame arba pavedimų žurnale.
37. Apie numatomus darbus elektros įrenginiuose privaloma įspėti darbuotojus apie elektros energijos tiekimo sutrikimą. Įspėjimas įforminamas raštu operatyviniame žurnale.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

38. Dirbant statybos objekte, pastate, elektros linijos tinkle ir tvarkant elektros įrenginius, būtina imtis tokių saugos priemonių:
- 39.1. kuriame dirbama ruože turi būti atjungta elektros įtampa;
- 39.2. pakabinami draudžiamieji plakatai prie atjungtų kirtiklių ir tirtukų su užrašais „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“;
- 39.3. su išbandytu indikatoriumi patikrinama, ar nėra įtampos; su kontroline lempute tikrinti įtampą draudžiama;
- 39.4. elektros įrenginio srovinės dalys įžeminamos įžemikliais arba specialiai tam skirtais stacionariais įžeminimo peiliais. Pirmiausia nešiojamojo įžemiklio antgalis prijungiamas prie įžeminimo vietos „žemės“, po to patikrinus įtampą išbandytu indikatoriumi ir įsitikinus, kad jos nėra, kitas įžemiklio antgalis prijungiamas prie įžeminamo įrenginio srovinių dalių;
- 39.5. baigus darbus elektros įrenginiuose nuo įrenginio įžeminimas nuimamas tokia tvarka: pirmiausia atjungiamas įžemiklio antgalis nuo srovinių dalių ir tik tada atjungiamas nuo įžeminimo vietos „žemės“.
40. saugos priemonės išimant ir įstatant tirtukus:
- 40.1. išimant ir įstatant tirtukus visų tipų saugiklių blokuose galima tik tada, kai linijoje išjungta įtampa;
- 40.2. išimant ir įstatant tirtukus, reikia dirbti viena ranka ir dėvėti dielektrines pirštines;
- 40.3. kai tirtukų sistema išsijungia kartu su kirtikliu, tai pirmiausia išjungiamas kirtiklis ir pakabinamas plakatas su užrašu: „NEJUNGTI! ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“;
- 40.4. išimant ir įstatant saugiklius, kai kontaktuose yra elektros įtampa, negalima kūnu liestis objekto metalinių dalių;
- 40.5. draudžiama naudoti nekalibruotus saugiklius ir savos gamybos saugiklių tirtukus;
- 40.6. elektros skydinė turi būti užrakinta, skirstymo skydai uždaryti, jei reikia užrakinti;
- 40.7. užrašai ir elektrinės schemos, esantys elektros skirstomuose skyduose, turi būti aiškūs ir tvarkingi.
41. Saugos reikalavimai eksploatuojant apšvietimo įrenginius:

- 41.1. lempos lizdas visada turi būti pritvirtintas prie konstrukcijos, kad išsukant lempas neatsisuktų, o įleidžiant į korpusą sumontuoti taip, kad įsukant lempą prie jos cokolio nebūtų galimybės prisiliesti;
- 41.2. kaitrinės lempos nuo mechaninių pažeidimų turi būti apsaugotos gaubtais arba tinkleliais;
- 41.3. metaliniai šviestuvų korpusai, apsauginiai tinkleliai, reflektoriai, kabliukai turi būti sužeminti;
- 41.4. draudžiama keisti lempas neišjungus elektros įtampos;
- 41.5. įrengiant naują ar rekonstruojant seną apšvietimo tinklą, būtinai reikia patikrinti, ar apšvietimo įrenginiai atitinka projektą ir technines charakteristikas;
- 41.6. šviestuvuose draudžiama naudoti lempas, neatitinkančias šviestuvo tipo;
- 41.7. draudžiama naudoti kilnojamus šviestuvus, kurių įtampa aukštesnė kaip 50 V kintamos įtampos ir 75 V nuolatinės įtampos, kilnojamų šviestuvų šakutės turi netikti jungiant į aukštesnės įtampos tinklą;
- 41.8. šviestuvų stiklai turi būti valomi 2–4 kartus per metus;
- 41.9. šviestuvų priežiūrai leidžiama naudoti kopėčias, kurios yra sumontuoti ne aukščiau kaip 5 m aukštyje, tokiu atveju dirbti turi du darbuotojai pagal nurodymą.
42. Saugos reikalavimai atliekant darbus naudojant pristatomas nešiojamąsias kopėčias:
- 42.1. pristatomų nešiojamų kopėčių apatiniai galai turi būti su neslystančiais paviršiumi antgaliais;
- 42.2. pristatomos nešiojamos kopėčios turi būti patikimai pritvirtintos specialiais kabliais ar kitais tam pritaikytais įtaisais, kai nėra galimybės jas stabiliai pastatyti ant pagrindo;
- 42.3. išskečiamos nešiojamos kopėčios ir kopėčios-lipynės turi turėti įtaisą, neleidžiantį joms savaime išsiskėsti;
- 42.4. kopėčių-lipynių darbinė aikštelė turi būti su 1 metro aukščio apsauginiais turėklais iš trijų pusių ir nuimamu skersiniu ar grandine iš laiptelių pusės;
- 42.5. vertikalios ar pastatytos didesniu kaip 75° kampu kopėčios turi būti su apsauginiais lankais, pradedant 2 m nuo apačios;
- 42.6. dirbti ant kopėčių leidžiama patalpose, kurių aukštis yra ne didesnis kaip 4–5 m, aukštesnėse patalpose dirbti leidžiama tik nuo pastolių;
- 42.7. atliekant darbus aukščiau kaip 1,3 m būtina prisitvirtinti saugos diržus;
- 42.8. draudžiama dirbti stovint ant pakopos, kuri yra arčiau kaip 1 m nuo kopėčių viršūnės;
- 42.9. draudžiama stovėti ant kopėčių dviem žmonėms;
- 42.10. draudžiama dirbti ant pristatomų kopėčių su kilnojamais elektriniais įrankiais.
43. Saugos reikalavimai eksploatuojant elektros variklius:
- 43.1. dirbant prie elektros variklio, įžemiklis uždedamas ant jį maitinančio kabelio antgalių. Jei dirbama prie mechanizmo ir jungiamoji mova yra išjungta nuo elektros variklio, tada žeminti nereikia.
- 43.2. išjungti maitinimo kabelio galai nuo elektros variklio turi būti sujungti trumpuoju jungimu ir įžeminti arba izoliuoti;
- 43.3. jei dirbant tenka liesti variklio srovines dalis ir jo varomo mechanizmo sukamąsias dalis, elektros variklis turi būti išjungtas nuo įtampos šaltinio;
- 43.4. pradedant dirbti prie siurblių, dūmsiurblių ir oro ventiliatorių elektros variklių, jei juos gali pasukti prie jų esantys mechanizmai, būtina užtvirtinti mechanizmus, kad savaime neprasisuktų;
- 43.5. jeigu šalia remontuojamo elektros variklio yra įrenginiai su tokiais pat panašiais elektros varikliais, reikia užkabinti plakatą „STOK! ĮTAMPA“;
- 43.6. draudžiama įjungti įtampą, jei neuždengta elektros variklio išvadų dėžutė;
- 43.7. draudžiama veikiančiam elektros varikliui nuimti sukamųjų jo dalių apsaugas.
44. Saugos priemonės dirbant su rankinėmis elektrinėmis mašinomis, įrankiais ir kilnojamais šviestuvais, elektrotechnikos gaminių klasės pagal apsaugojimą nuo elektros poveikio:
- 44.1. 0 klasė – elektrotechnikos gaminiai, kuriuose apsaugą nuo pavojingo elektros srovės poveikio užtikrina tik pagrindinė izoliacija;
- 44.2. prie šios klasės elektros įrenginių priskiriami tie, kuriuose nėra elementų apsauginio įžeminimo laidui prijungti;
- 44.3. 0I klasė – elektrotechnikos gaminiai, kuriuose apsaugą nuo pavojingo elektros srovės poveikio užtikrina pagrindinė izoliacija ir kuriuose yra įžeminti skirtas elementas. Maitinami iš tinklo lizdo be įžeminimo kontakto;

- 44.4. I klasė – elektrotechnikos gaminiai, kuriuose apsaugą nuo pavojingo elektros srovės poveikio užtikrina ne tik pagrindinė izoliacija, bet prie jų korpusų yra prijungti apsauginio žeminimo PE laidai, esantys virvėlaidyje. Į elektros tinklo kištukų lizdą jungiami su žeminimo kontaktu;
- 44.5. II klasė – elektrotechnikos gaminiai, kuriuose apsaugą nuo pavojingo elektros srovės poveikio užtikrina dviguba arba sustiprinta izoliacija;
- 44.6. III klasė – elektrotechnikos gaminiai, kuriuose apsauga nuo pavojingo elektros srovės poveikio užtikrinama saugia žemiausia įtampa ir kurių įrenginio dalyse nėra didesnės negu 50 V kintamosios įtampos arba 75 V nuolatinės įtampos;
- 44.7. pavojingose patalpos bei lauke dirbti su 0 ir 0I klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais galima tik turint ne žemesnę kaip pradinę kvalifikaciją;
- 44.8. pavojingose patalpose galima dirbti su I, II, III arba su 0I ir 0I klasių rankinėmis elektros mašinomis bei įrankiais, bet būtinai naudojant asmenines apsaugos priemones arba įjungti elektrinius įrankius per skiriamuosius transformatorius;
- 44.9. labai pavojingose patalpose galima dirbti su I, II, III klasių rankinėmis elektros mašinomis bei įrankiais, bet būtinai naudojant asmenines apsaugos priemones arba įjungti elektrinius įrankius per skiriamuosius transformatorius;
- 44.10. įjungti šiuos įrankius per skiriamuosius transformatorius, dažnio keitiklius leidžiama tik turint ne žemesnę kaip vidurinę kvalifikaciją;
- 44.11. draudžiama įnešti į pavojingų patalpų, metalinių talpyklų, rezervuarų vidų skiriamuosius transformatorius, dažnio keitiklius;
- 44.12. prie skiriamąjo transformatoriaus, dažnio keitiklio prijungti galima tik vieną įrankį;
- 44.13. jei pertraukų metu dingo įtampa, būtinai reikia elektrinį įrankį išjungti iš elektros tinklo.
45. Darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti taikomi šie apsaugos nuo elektros poveikio būdai:
- 45.1. pažemintos įtampos naudojimas. Pažeminti įtampą leidžiama tik tam tikslui skirtais transformatoriais ar kitais įtaisais, bet draudžiama tam tikslui naudoti autotransformatorius;
- 45.2. skiriamųjų transformatorių, kurių antrinė apvija elektriškai atskirta nuo pirminės apvijos, naudojimas;
- 45.3. įrenginių su dviguba arba sustiprinta izoliacija naudojimas;
- 45.4. įrenginiams nustatytų vardinių parametrų neviršijimas;
- 45.5. garsinės ir regimosios signalizacijos naudojimas;
- 45.6. skirtuminės srovės apsaugos greitai veikiančių komutacinių aparatų naudojimas;
- 45.7. signalinių spalvų, apsaugos nuo elektros ženklų naudojimas;
- 45.8. potencialų suvienodinimas;
- 45.9. įtampos išjungimas, įrenginio išjungimas ir įtampos nebuvimo patikrinimas;
- 45.10. ekranuojančių komplektų naudojimas;
- 45.11. elektros įrenginių srovei laidžių korpusų žeminimas arba įnulinimas.
46. Dirbant su rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais draudžiama:
- 46.1. dirbti ant pristatomų kopėčių;
- 46.2. atlikti bet kokį mašinų, įrankių bei jų elektros laidų remontą;
- 46.3. laikyti rankose jų elektros laidus ir kabelius, tampyti, nešti už jų paėmus įrankius;
- 46.4. mašinoms nesustojus liesti jų pjaunančiąsias, sukamąsias dalis, valyti drožles;
- 46.5. palikti elektrines mašinas ir įrankius, įjungtus į tinklą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

47. Elektrikas, pastebėjęs, kad gali įvykti nelaimingas atsitikimas ar avarija, nedelsdamas turi imtis priemonių pavojų keliančiomis kliūtims pašalinti. Nutraukti darbus ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui. Tęsti darbus tik įsitikinus, kad pavojų keliančios kliūtys yra visiškai pašalintos.
48. Elektrikas, išpėjęs darbuotojus ir vadovus, privalo nutraukti elektros energijos tiekimą į įrenginius, keliančius grėsmę žmonių sveikatai ir gyvybei.

49. Įvykus nelaimingam atsitikimui pirmiausia nukentėjusiajam suteikti pirmąją pagalbą, prireikus iškviešti greitąją medicinos pagalbą bendruoju pagalbos telefonu - 112, išsaugoti nepažeistą įvykio vietą, jeigu tai negresia aplinkinių darbuotojų ar aplinkinių žmonių sveikatai ir gyvybei, apie įvykį pranešti tiesioginiam vadovui.

50. Kilus gaisrui:

50.1. apžiūrėti degimo zoną;

50.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

50.3. prireikus iškviešti pagalbos tarnybas: bendruoju pagalbos telefonu – 112;

50.4. evakuoti žmones;

50.5. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

50.6. informuoti tiesioginį vadovą.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

51. Elektrikas, baigęs darbą, privalo:

51.1. surinkti įrankius, prietaisus, detales ir padėti į jiems skirtą vietą, pašalinti susikaupusias atliekas;

51.2. patikrinti, ar tvarkingos darbo metu naudotos apsauginės priemonės;

51.3. nuimdamas trumpiklius ir įžemiklius, pirmiausia juos išjungti iš linijos, o paskui nuo „žemės“;

51.4. įsitikinti, kad tuose ruožuose, kuriuose buvo išjungta įtampa, nėra žmonių;

51.5. įsitikinti, kad elektros srovės įjungimas niekam nekelia pavojaus, tik tada nuimti draudžiamuosius plakatus ir įjungti elektros įtampą;

51.6. patikrinti, ar nėra paliktų įjungtų elektros įrankių ir prietaisų;

51.7. uždaryti elektros skirstomąsias spintas, uždėti apsauginius gaubtus, uždaryti paskirstymo skydelius;

51.8. patikrinti, ar darbo vietoje neliko veiksmų, galinčių sukelti gaisro pavojų;

51.9. asmenines ir kolektyvines apsaugos priemones ir darbo drabužius sudėti į jiems skirtą vietą;

51.10. veidą ir rankas nusiprausti šiltu vandeniu su muilu.

52. Jeigu darbai buvo atlikti pagal nurodymą, darbo vieta sutvarkoma nurodytą tvarka.

53. Apie pastebėtus trūkumus, saugos ir sveikatos pažeidimus pranešti tiesioginiam vadovui arba darbdavio įgaliotam asmeniui, atsakingam už elektros ūkį.

Instrukciją parengė UAB „Saugotyra“